

Η νέα Υπηρεσία Έρευνας Οικονομικού Εγκλήματος Ζητήματα από τη συμπλοκή ποινικής και διοικητικής ελεγκτικής διαδικασίας

4η Δημερίδα EEN | Επείκαιρα Ζητήματα Φορολογικού και Ασφαλιστικού Δικαίου | 23 - 24.2.2018

Η νέα Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

- **Νέα υπηρεσία – ίδρυση με το Ν. 4512/2018 (ΦΕΚ Α' 5/17.1.2018)**
 - Υπαγωγή απευθείας στον Υπουργό Οικονομικών
 - Εκτός άλλων δομών του Υπ. Οικονομικών
 - Υπηρεσία εκτός ΑΑΔΕ
 - «Μετακίνηση» της έρευνας της ποινικά κολάσιμης φοροδιαφυγής (... και όχι μόνο) εκτός ΑΑΔΕ

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η νέα Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

- **Αποστολή**
 - αποκλειστικά η διενέργεια ερευνών, προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης για την εξακρίβωση τέλεσης μείζονος ποινικής απαξίας φορολογικών εγκλημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 66 επ. του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας
 - και οποιωνδήποτε άλλων **απολύτως συναφών** οικονομικών εγκλημάτων ..., κατόπιν παραγγελίας του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος ή του αναπληρωτή του ή των εισαγγελικών λειτουργιών που τον επικουρούν, υπό την εποπτεία του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος.

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η νέα Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

- **Αποστολή**
 - «ερευνών»
 - Και άλλες πράξεις εκτός των αυστηρά προανακριτικών; Κατά το νόμο το προσωπικό της Υπηρεσίας έχει, πάντως, την ιδιότητα του ειδικού ανακριτικού υπαλλήλου.
 - «απολύτως συναφών οικονομικών εγκλημάτων»
 - Ποια είναι τα απολύτως συναφή οικονομικά εγκλήματα; Ο ΚΠΔ αναφέρεται μόνο σε συναφή

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η νέα Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

• Αρμοδιότητες

- λαμβάνει γνώση και διενεργεί έρευνες επί φορολογικών δεδομένων, ήτοι φορολογικών δηλώσεων, φορολογικών στοιχείων και κάθε άλλου υποχρεωτικού και προαιρετικού βιβλίου και στοιχείου **που ορίζεται από τη φορολογική νομοθεσία**.
- Ο έλεγχος των βιβλίων και στοιχείων γίνεται εκτός από την εγκατάσταση του ελεγχόμενου και στα γραφεία της Υπηρεσίας – Πώς περιέρονται όμως αυτά, ιδίως όταν δεν πρόκειται για κατάσχεση ή λήψη αντιγράφων; Δεν υπάρχει διάταξη αντίστοιχη με αυτή του άρθρου 14 παρ. 2 ΚΦΔ.

Η νέα Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

• Αρμοδιότητες

- λαμβάνει γνώση και διενεργεί έρευνες επί φορολογικών δεδομένων, ήτοι φορολογικών δηλώσεων, φορολογικών στοιχείων και κάθε άλλου υποχρεωτικού και προαιρετικού βιβλίου και στοιχείου **που ορίζεται από τη φορολογική νομοθεσία**.
- καλεί εγγράφως τον ελεγχόμενο ή άλλο πρόσωπο να δώσει πληροφορίες για τη διευκόλυνση της έρευνας, καθώς και να παρέχει αντίγραφα μέρους των βιβλίων και στοιχείων **ή οποιουδήποτε συναφούς εγγράφου**, συμπεριλαμβανομένων πελατολογίων και καταλόγων προμηθευτών και αντίγραφα των ηλεκτρονικών αρχείων, εφόσον αυτά εκδίδονται μηχανογραφικά, ...
- Δηλαδή: έρευνα μόνο επί στοιχείων που προβλέπονται από τη φορολογική νομοθεσία, αλλά δικαίωμα λήψης αντιγράφων και άλλων στοιχείων, που δεν δικαιούται να ερευνά;

Η νέα Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

• Αρμοδιότητες

- ενεργεί κάθε αναγκαία εξέταση ή έρευνα στην επαγγελματική εγκατάσταση του ελεγχόμενου, στον τόπο παροχής των υπηρεσιών, καθώς και στα μεταφορικά μέσα
- ενεργεί έρευνες εγγράφων και λοιπών στοιχείων που δεν ευρίσκονται στο χώρο της επαγγελματικής απασχόλησης του ελεγχόμενου τηρώντας τα οριζόμενα στις διατάξεις του ΚΠΔ

Η νέα Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

• Αρμοδιότητες

- λαμβάνει αντίγραφα των βιβλίων και στοιχείων, καθώς και λοιπών εγγράφων, για τα οποία ο ελεγχόμενος δηλώνει ότι αντιπροσωπεύουν ακριβή αντίγραφα
- κατάσχει βιβλία και στοιχεία που τηρούνται ή διαφυλάσσονται σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία, οποιαδήποτε άλλα ανεπίσημα βιβλία, έγγραφα, αρχεία, στοιχεία, ηλεκτρονικά μέσα αποθήκευσης και μεταφοράς δεδομένων προκειμένου να διασφαλιστεί η αποδεικτική αξία αυτών
- Τι επίδραση θα έχουν ελαττώματα της διαδικασίας λήψης αντιγράφων και κατάσχεσης στις φορολογικές καταλογιστικές πράξεις που τυχόν θα εκδοθούν κατόπιν;

Η νέα Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

- Διαδικασία σε περίπτωση έρευνας από την Υπηρεσία
 - «Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος ή ο αναπληρωτής του ή οι εισαγγελικοί λειτουργοί που τον συνεπικουρούν, παραγγέλλουν ... τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης στους ελεγκτές της Υπηρεσίας για τη διερεύνηση τέλεσης αδικημάτων ποινικά κολάσιμης φοροδιαφυγής και οποιωνδήποτε άλλων απολύτως συναφών οικονομικών εγκλημάτων στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της.»

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η νέα Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

- Διαδικασία σε περίπτωση έρευνας από την Υπηρεσία
 - «Τα πρόσωπα στα οποία αποδίδεται η τέλεση αξιόποινης πράξης, κατά τη διάρκεια των ερευνών, έχουν όλα τα δικαιώματα που προβλέπονται στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.»
 - Άρα: δικαίωμα μη αυτοεπιβάρυνσης (σιωπής), δικαίωμα εκπροσώπησης από συνήγορο, δικαίωμα ενημέρωσης κ.λπ.
 - Όμως: π.χ. 382 παρ. 3 περ. γ' («καλεί εγγράφως τον ελεγχόμενο ή άλλο πρόσωπο να δώσει πληροφορίες για τη διευκόλυνση της έρευνας») 382 παρ. 3 περ. στ' («Οι διενεργούντες την έρευνα δύνανται να απαιτούν από τον ελεγχόμενο ή τον εκπρόσωπο του να παρίσταται στον τόπο, όπου διενεργείται ο έλεγχος, και να απαντά σε ερωτήματα που του τίθενται, ώστε να διευκολύνεται η διενέργεια της έρευνας»)
 - Και γενικά: συγκέντρωση υλικού και για το φορολογικό καταλογισμό όχι από την ΑΑΔΕ, αλλά από ανακριτική Αρχή.

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η νέα Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος

- Διαδικασία σε περίπτωση έρευνας από την Υπηρεσία
 - «Τα πρόσωπα στα οποία αποδίδεται η τέλεση αξιόποινης πράξης, κατά τη διάρκεια των ερευνών, έχουν όλα τα δικαιώματα που προβλέπονται στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.»
 - Πότε αποδίδεται; Πότε καθίσταται «κατηγορούμενος»;
 - Αν καθίσταται από την αρχή της έρευνας και αρνηθεί να συνεργαστεί, τι είδους υλικό θα διαβιβαστεί στην ΑΑΔΕ (η οποία φαίνεται ότι πλιν της περίπτωσης της προσκόμισης νέων στοιχείων από τον ελεγχόμενο, δεν έχει άλλο πεδίο ελεγκτικών επαληθεύσεων)
 - Αν δεν καθίσταται από την αρχή, τότε ποιες ενέργειες της υπηρεσίας είναι ανακριτικές ελεγκτικές και ποιες διοικητικές ελεγκτικές; Τι σημαίνει αυτό για τις δυνατότητες του ελεγχόμενου; Και αν δεν είναι όλες ανακριτικές, γιατί διεξάγει φορολογικές ελεγκτικές ενέργειες μη διοικητική φορολογική Αρχή;

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η διαδικασία μετά το πέρας της έρευνας από την Υπηρεσία

- Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας, και **μόνο** εφόσον προκύπτουν ενδείξεις ποινικά κολάσιμης, σύμφωνα με τα άρθρα 66 και επόμενα του ΚΦΔ, φοροδιαφυγής, οι ελεγκτές της Υπηρεσίας συντάσσουν **πορισματική έκθεση**, η οποία γνωστοποιείται προς τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και ακολούθως διαβιβάζεται στην ΑΑΔΕ μαζί με τον φάκελο της υπόθεσης. Η πορισματική έκθεση πρέπει να είναι επαρκώς στοιχειοθετημένη και αιτιολογημένη και να έχει συγκεκριμένο μορφότυπο, πληρώνοντας τα ελάχιστα αντικειμενικά κριτήρια ελέγχου που εφαρμόζει η ΑΑΔΕ
 - Αναγκαία η διαβίβαση, καθώς για την κίνηση της ποινικής δίωξης απαιτείται οριστικός διορθωτικός προσδιορισμός του φόρου και σύνταξη μηνυτήριας αναφοράς – άρθρο 68, 55Α ΚΦΔ

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η διαδικασία μετά το πέρας της έρευνας από την Υπηρεσία

- Στις περιπτώσεις που **δεν** προκύπτουν ενδείξεις για την τέλεση αδικήματος ποινικά κολάσιμης φοροδιαφυγής, η υπόθεση αρχειοθετείται από τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και πιθανολογούμενες παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας **γνωστοποιούνται** στην Α.Α.Δ.Ε. σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο 64 Ν. 4472/2017 διαδικασία – Η γνωστοποίηση δεν επέχει θέση εισαγγελικής παραγγελίας **ούτε δεσμεύει την ΑΑΔΕ για διενέργεια ελέγχου**

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η διαδικασία μετά το πέρας της έρευνας από την Υπηρεσία – Το νέο άρθρο 28Α ΚΦΔ

- «Για τις υποθέσεις που διαβιβάζονται στη Φορολογική Διοίκηση διενεργείται έλεγχος κατ' απόλυτη προτεραιότητα, ...»
 - Και τα κριτήρια του άρθρου 26 ΚΦΔ;
 - Υποθέσεις δύο «ταχυτήτων»;

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η διαδικασία μετά το πέρας της έρευνας από την Υπηρεσία – Το νέο άρθρο 28Α ΚΦΔ

- Εντός μηνός από τη διαβίβαση της πορισματικής έκθεσης, η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί εγγράφως στο φορολογούμενο αντίγραφο αυτής, σημειώμα διαπιστώσεων με τα αποτελέσματα της έρευνας και τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου, βάσει της πορισματικής έκθεσης της Υπηρεσίας.
 - Στο στάδιο αυτό καμία ελεγκτική επαλήθευση από την ΑΑΔΕ; Καμία δυνατότητα να αποστεί;
 - Δυνατότητα μόνο από το ά. 387 § 9 Ν. 4512/2018 («Σε περίπτωση μη επαρκούς στοιχειοθέτησης ή μη τήρησης του μορφότυπου της πορισματικής έκθεσης η ΑΑΔΕ δύναται να αναπέμψει στην Υπηρεσία αιτιολογημένα τον φάκελο της υποθέσεως για περαιτέρω έρευνα από αυτήν.»)
 - Τι θα συνιστά «μη επαρκής στοιχειοθέτηση»; Τι επίδραση θα έχει στην αιτιολογία της οριστικής πράξης;

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η διαδικασία μετά το πέρας της έρευνας από την Υπηρεσία – Το νέο άρθρο 28Α ΚΦΔ

- Δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης και σε αυτές τις υποθέσεις: Ο ελεγχόμενος δύναται να λαμβάνει αντίγραφα των εγγράφων στα οποία **βασίζεται ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου** και να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις του σχετικά με τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου εντός 20 ημερών
 - Πρόσβαση μόνον σε αυτά που βασίζεται ο διορθωτικός προσδιορισμός

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η διαδικασία μετά το πέρας της έρευνας από την Υπηρεσία – Το νέο άρθρο 28Α ΚΦΔ

- Αν ο ελεγχόμενος προσκομίσει νέα στοιχεία εντός 20 ημερών, η ΑΑΔΕ **δύναται** να τα διαβιβάσει στην Υπηρεσία
 - Η υπόθεση επιστρέφει δηλαδή στην Υπηρεσία
 - «δύναται» = δεν υποχρεούται – Αν δεν το κάνει η ΑΑΔΕ; Ποινικός και διοικητικός καταλογισμός με βάση διαφορετικά στοιχεία; Αν δε τα διαβιβάσει, υποχρεούται να τα λάβει υπόψη η ίδια;
 - Νέα στοιχεία: σε τί συνίστανται; Είναι νέα αυτά που είχε αρνηθεί ο ελεγχόμενος ως κατηγορούμενος να δώσει; Μήπως έτσι παρακάμπτεται το δικαίωμα σιωπής;
- Η Υπηρεσία αποστέλλει απόψεις εντός μηνός από τη λήψη των στοιχείων

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η διαδικασία μετά το πέρας της έρευνας από την Υπηρεσία – Το νέο άρθρο 28Α ΚΦΔ

- Οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού: εντός 3 μηνών από τις απόψεις του ελεγχόμενου ή την πάροδο των 20 ημερών για την παροχή απόψεων
 - Σε αυτό το στάδιο φαίνεται ότι επιλαμβάνεται για πρώτη φορά η ΑΑΔΕ
 - + 1 μήνας, ανάλογα με την πολυπλοκότητα της υπόθεσης
 - Αν υποβληθούν νέα στοιχεία: ο χρόνος μέχρι να στείλει η Υπηρεσία τις απόψεις της δεν προσμετράται στο 3μηνο για την έκδοση της οριστικής πράξης – σε κάθε περίπτωση, η προθεσμία για την οριστική πράξη δεν μπορεί να ξεπεράσει τους 4 ή εξαιρετικά τους 5 μήνες.

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Η διαδικασία μετά το πέρας της έρευνας από την Υπηρεσία – Το νέο άρθρο 28Α ΚΦΔ

- Κατά την έκδοση της οριστικής πράξης διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, η Α.Α.Δ.Ε. δύναται είτε να αφίσταται από την πορισματική έκθεση της Υπηρεσίας, είτε να μην εκδίδει την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, κατόπιν ειδικής και επαρκούς αιτιολογίας, ιδίως: **α)** σε περίπτωση που στην πορισματική έκθεση της Υπηρεσίας δεν έχουν ληφθεί υπόψη ή έχουν εφαρμοσθεί εσφαλμένα ερμηνευτικές εγκύκλιοι της Α.Α.Δ.Ε. επί των φορολογικών και τελωνειακών διατάξεων, ή η νομολογία των δικαστηρίων ή οι αποφάσεις της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, **β)** σε περίπτωση προσκόμισης νέων στοιχείων, **γ)** σε περίπτωση μη τήρησης του μορφότυπου της πορισματικής έκθεσης της Α.Α.Δ.Ε.
 - Σε περίπτωση νέων στοιχείων, η ΑΑΔΕ μπορεί να μην εκδώσει οριστική πράξη, ακόμη και μετά την αξιολόγησή τους από την Υπηρεσία και επιμονή της στην τέλεση παράβασης;
 - Επομένως, δεν αποκλείεται τελικά διάσταση μεταξύ ΑΑΔΕ και Υπηρεσίας – Τότε όμως ούτε η ποινική δίωξη θα είναι δυνατή, αφού δεν θα εκδίδεται οριστική πράξη (πρβλ. άρθρο 55Α ΚΦΔ)

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Ορισμένα συμπεράσματα

- Η νέα Διεύθυνση: Εξειδικευμένη έρευνα ποινικών φορολογικών αδικημάτων ή διευκολισμός της ΑΑΔΕ;
- Υποβολή ή επιβολή των απόψεων της Υπηρεσίας στην ΑΑΔΕ σχετικά με ορισμένη υπόθεση; Θα μπορεί πράγματι η ΑΑΔΕ να αποστεί;
- Πιθανότητα «ανοίγματος» ή «σύστασης» υποθέσεων μετά το πέρας της συνήθους παραγραφής, με τη χρήση της εξαιρετικής 20ετούς για τα φορολογικά αδικήματα;
- Φορολογικές υποθέσεις δύο ταχυτήτων
- Συμπλοκή ποινικής και διοικητικής ελεγκτικής διαδικασίας: πιθανότερες σύγχυσης, συμπίεσης των δικαιωμάτων του ελεγχόμενου – κατηγορούμενου, διάστασης μεταξύ ΑΑΔΕ και Υπηρεσίας, χωρίς σαφείς λύσεις στο νόμο

Πέτρος Παναζόπουλος,
Δικηγόρος, ΔΝ

Σας ευχαριστώ!